

การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข*

ณภาพณ์ วิยะรัตน์**

บทคัดย่อ

งานสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดให้อันอาจมีลิขสิทธิ์ได้ เป็นที่ยอมรับกันว่าต้องเป็นงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มขึ้นเอง (originality) ของผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ในลักษณะที่ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานนั้น (creative effort) งานอันมีลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน (novelty) เพียงแต่ผู้สร้างสรรค์งานคิดริเริ่มขึ้นเองโดยไม่ได้ออกเลียนแบบกัน แม้งานที่ปรากฏออกมาจะคล้ายคลึงกัน งานเหล่านั้นก็ได้รับความคุ้มครองอย่างงานอันมีลิขสิทธิ์เท่าเทียมกัน และเนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองผลงานของงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มและความวิริยะอุตสาหะของผู้สร้างสรรค์ ฉะนั้น จึงเป็นการคุ้มครองในรูปแบบของงานที่ผู้สร้างแสดงออก (form of expression) มิได้ให้ความคุ้มครองแก่ตัวความคิด (idea) ซึ่งยังมิได้แสดงออกมาเป็นผลงานแต่อย่างใด เช่น ผู้แต่งนวนิยาย เพียงกำหนดเค้าโครงเรื่องที่จะเขียนไว้ แต่ยังไม่ทันลงมือเขียน มีผู้อบเอาเค้าโครงเรื่องนั้นมาเขียนเป็นนวนิยายก่อนเช่นนี้ จะถือ

เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ยังไม่ได้ เพราะกฎหมายยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่เค้าโครงเรื่องซึ่งยังเป็นเพียงตัวความคิด

สิทธิในลิขสิทธิ์เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) ของเจ้าของสิทธิในอันที่จะหวงห้ามมิให้บุคคลอื่นมาแสวงหาประโยชน์จากผลงาน อันเกิดจากความวิริยะอุตสาหะในทางสร้างสรรค์ของมนุษย์โดยไม่ได้รับอนุญาต

ภาพยนตร์ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองซึ่งในงานภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีงานอันมีลิขสิทธิ์อื่นประกอบอยู่ด้วย อันถือได้ว่างานภาพยนตร์เป็นงานพิเศษซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องราวโดยภาพจะมีเสียงหรือไม่เสียงก็ได้

ดังนั้น เมื่อมีการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ก็ไม่ควรให้เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์อื่นมีสิทธิเรียกร้องสิทธิในงานที่อยู่ในงานภาพยนตร์ดังกล่าว จึงควรมีการวางแนวทางเพื่อตีความให้เกิดความเป็นธรรมที่สุดแก่เจ้าของงานภาพยนตร์ ในการมีสิทธิเรียกร้องจากการกระทำละเมิดต่องานภาพยนตร์แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งควรพิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำละเมิดว่าต้องการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ใด

* วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ ปีการศึกษา 2549 สถาบันธุรกิจ

** นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ในแผนกบริหารงานทั่วไป

ABSTRACT

All kind of creation which are provided by law and may entitled to the copyright are accepted that must be works which are solely initiated (Originality) by the creator of works which have copyright in a way that the creator uses his effort to create such work (Creative Effort). The works which have copyright may not be new works which have never done before (Novelty). Only the creator initiates without any imitation. Although the works are similar, these works are entitled to the protection as the works which have equal copyright. Moreover, since the copyright law provides the protection of works which are created from the initiation and effort of the creator, the protection is in the form of works the creators can express (Form of Expression). The protection is not provided for the idea in which the works have not yet been produced, for example, the novel author has only prepared the plot of story which will be written, but he has not started writing and there is someone who steals the said plot of story to write the novel. By such, it shall not be deemed the infringement of copyright because the law does

not provide the protection for the plot of story which is merely the idea.

The right in copyright is exclusive right of the owner in prohibiting other persons from talking advantage of from the works which were completely done by the effort in creation by human without any permission.

The movie is considered as one works which have copyright in which the protection is provided the copyright law. In each movie, there are also works which have other associated copyrights. This deems that the movie is special work which presents the stories by picture, no matter whether or not there are soundtracks.

Therefore, when the copyright in movie is infringed, the owners of other works which have copyright should not be entitled to the claim for the works in the said movie. Consequently, there should be the guidelines in order to interpret for the movie owner's utmost fairness in exclusively having the right to claim from the wrongful act against the movie. In this regard, the intention of the doer of wrongful act should be considered that against which copyright works the doer of wrongful act shall have to be done.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เตียวอิสเรศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ไสภณ อรรถพิศาลไสภณ จินตนาภักดิ์

ในขณะที่เดียวกัน การให้ความคุ้มครอง โดยกฎหมายก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์ และความจำเป็นของสังคมธุรกิจ และผู้บริโภคอย่างมีดุลยภาพเหมาะสมด้วย เพราะทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างหรือตัวตน แตกต่างจากทรัพย์สินที่มีรูปร่างหรือตัวตนทั่วไป อย่างไรก็ตาม เมื่อบุคคลใดได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ สติปัญญา พยายามสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาแล้วย่อมเป็นการสมควรที่บุคคลเหล่านั้นจะได้รับประโยชน์อันเกิดจากความอุทิศสละของบุคคลนั้น โดยการให้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ หรือดัดแปลงเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับ หรือสำเนางาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ หรือโอนลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่น เหล่านี้เป็นที่มาของคำว่า “ลิขสิทธิ์” ซึ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่งานสร้างสรรค์อันนี้

คำสำคัญของการศึกษา

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายถึง

1. ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้ประโยชน์จากผลงานสร้างสรรค์ของตนในการทำซ้ำดัดแปลงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2. เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

3. ผู้ทำหรือผู้ก่อจะมีผลเกิดขึ้นโดยทันทีที่มีการสร้างสรรค์ผลงานด้วยความคุ้มครองนี้จะมีผลตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และจะคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปี

งานภาพยนตร์ หมายถึง เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่งที่มีความคุ้มครองตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ

สมมติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์กำลังได้รับความนิยมมากในขณะนี้มีการสร้างภาพยนตร์ออกมาแข่งกันมากมาย โดยอาจเกิดปัญหาติดขัดในหลากหลายอย่างด้วยกันไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับลักษณะงานอันมีลิขสิทธิ์ในตัวความคิดกับการแสดงออก งานไม่มีรูปร่าง อายุการคุ้มครองงานงานที่รวบรวมเข้าด้วยกัน และงานดัดแปลงงานภาพยนตร์

วิธีการดำเนินการศึกษา

วิธีการศึกษาค้นคว้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยการค้นคว้าจากกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตำรา กฎหมาย บทความรายงานวิจัย

เอกสารทางวิชาการ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสถาบันต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้ได้มาซึ่งข้อสรุป และแนวทางในการแก้ปัญหา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์ในหลายๆ ด้าน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณากฎหมายลิขสิทธิ์ที่บังคับใช้อยู่เดิม เพื่อให้สามารถครอบคลุมใช้ได้ในระดับสากลไม่ว่าในระดับระหว่างประเทศในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน สัญญาข้อตกลงทริปส์ หรือของต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญาดือเป็นประเด็นที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการบริหารกิจการธุรกิจซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาแทบทุกกิจการ

ลิขสิทธิ์ถือเป็นหนึ่งในบรรดาทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้นซึ่งนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่ง อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าในอุตสาหกรรม ดังนั้นการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงหันมาให้ความสำคัญกับกฎหมายลิขสิทธิ์อย่างจริงจังมากขึ้น

ตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานจึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองการแสดงออกทางความคิดในรูปแบบต่างๆ ในงานภาพยนตร์ เช่น บทภาพยนตร์ ดนตรีประกอบภาพยนตร์

การที่ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินได้บัญญัติกฎหมายให้

ความคุ้มครองในเรื่องลิขสิทธิ์ โดยได้ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลภายในประเทศไทย และจะให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงบุคคลภายในประเทศสมาชิกด้วยกันในส่วนของการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศทั้งในฐานะสมาชิกอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน และสัญญาข้อตกลงทริปส์ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ไว้เป็นหลักการเบื้องต้น เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับนำไปใช้ในหลายๆ ประเทศ

กฎหมายลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ของประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความคุ้มครอง และแก้ไขปัญหาละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอในการให้นิยามคำศัพท์ของงานภาพยนตร์

ในกรณีเรื่องของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือผู้ที่จะสามารถได้รับคำตอบแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในงานภาพยนตร์มีหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับ การแสดง ผู้จัดการกองถ่าย ฝ่ายธุรกิจกองถ่าย ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่ายฉาก หรือนักแสดงก็ตาม ในการศึกษานี้ผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งควรบัญญัติระบุกำหนดถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ดังที่ในอนุสัญญากรุงเบอร์ลินได้กำหนดในเรื่องกรรมสิทธิ์ในลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ให้เป็นเรื่องของกฎหมายภายในของประเทศซึ่งผู้สร้างสรรค์เรียกร้องขอให้มีการคุ้มครองที่จะกำหนดดังที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้เป็นไปตามหลักทั่วไป โดยผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ.1976 ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้

บัญญัติเรื่องความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ไว้ในมาตรา 201 ซึ่งผู้สร้างสรรค์ย่อมได้รับความคุ้มครองตั้งแต่แรกเริ่มที่สร้างสรรค์ขึ้น และกรณีของผู้สร้างสรรค์ซึ่งสร้างสรรค์งานร่วมกันย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นร่วมกันด้วย อย่างไรก็ตาม งานที่สร้างขึ้นจากการรับจ้าง ในกรณีของงานที่สร้างขึ้นจากการรับจ้างจากนายจ้างหรือบุคคลอื่นใดที่เป็นผู้ว่าจ้างให้มีการทำงานนั้นขึ้นมาให้ถือว่าเป็นผู้สร้างสรรค์งานนั้นเว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นอย่างชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและลงลายมือชื่อเอาไว้ ซึ่งงานที่สร้างขึ้นจากการรับจ้าง หมายความว่า งานที่สร้างขึ้นโดยลูกจ้างภายในขอบเขตของการทำงานที่จ้าง หรืองานที่สั่งให้ทำขึ้นหรือว่าจ้างให้ทำขึ้นเป็นพิเศษสำหรับใช้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของงานนั้น

ส่วนกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์อื่นในงานภาพยนตร์นั้น ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่าควรถือได้ว่างานภาพยนตร์เป็นงานลิขสิทธิ์พิเศษที่มีงานลิขสิทธิ์อื่นประกอบอยู่ด้วย ซึ่งไม่อาจถือได้ว่าเป็นงานรวบรวม หรือประกอบเข้ากันตามกฎหมายลิขสิทธิ์มาตรา 12 ได้ เนื่องจากงานภาพยนตร์โดยหลักก็คือ ภาพนิ่งที่นำเสนอเรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะมีความประกอบด้วยหรือไม่ก็ตาม

ในส่วนของตัวความคิดนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ของทุกประเทศก็ไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ตัวความคิดไว้จึงไม่อาจจะกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในตัวความคิดได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่บทประพันธ์ หรือบทภาพยนตร์นั้นถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์งานหนึ่งคืองานวรรณกรรม จึงต้องมีการขออนุญาตเจ้าของงานวรรณกรรมก่อนจึงจะนำมาทำเป็นบทภาพยนตร์เพื่อสร้างงานภาพยนตร์ได้เช่นเดียวกับเพลงประกอบภาพยนตร์ซึ่งถือเป็นงานดนตรีกรรมก็ต้องทำการขออนุญาตเจ้าของ

ลิขสิทธิ์ก่อนจะนำมาใช้ประกอบในงานภาพยนตร์ แต่ถ้าเป็นเพลงที่แต่งขึ้นใหม่เพื่อใช้กับ ภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ เพลงที่แต่งขึ้น และบท ภาพยนตร์ที่เขียนขึ้นสำหรับภาพยนตร์เรื่อง ดังกล่าวก็ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ในตัวของมัน เองด้วย แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ดังกล่าว ก็จะต้องเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในบท ภาพยนตร์ และเพลงประกอบภาพยนตร์ด้วย เมื่อ มีบุคคลใดมาทำการละเมิดต่อบทภาพยนตร์ หรือ เพลงประกอบภาพยนตร์ก็จะถือว่าเป็นการ กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้นด้วย เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยยัง มิได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้เหมือนในงาน ศิลปกรรมที่นำมาใช้ประกอบในภาพยนตร์

ภาพยนตร์ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทหนึ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง ซึ่งในงานภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะมีงานอันมี ลิขสิทธิ์อื่นประกอบอยู่ด้วย อันถือได้ว่าเป็นงาน ภาพยนตร์เป็นงานพิเศษซึ่งงานภาพยนตร์เป็น งานที่นำเสนอเรื่องราวโดยลำดับของภาพ ไม่ว่าจะ มีเสียงประกอบด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเป็นการ สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ด้วยการผสมผสานงาน หลายๆ งานเข้าด้วยกัน จึงเป็นงานพิเศษจาก งานอันมีลิขสิทธิ์อื่น

ในงานภาพยนตร์มีขอบเขตสิทธิต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวในการทำซ้ำ สิทธิแต่ผู้เดียวในการดัดแปลง สิทธิแต่ผู้เดียวใน การเผยแพร่ต่อสาธารณชน สิทธิแต่ผู้เดียวในการ ให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนา งาน สิทธิแต่ผู้เดียวใน การให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น สิทธิ แต่ผู้เดียวในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ สิทธิแต่ ผู้เดียวในการโอนลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่น และสิทธิ เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ หรือกรรมสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ได้บัญญัติในเรื่องสิทธิ ในการโอนลิขสิทธิ์ไว้ว่าการโอนลิขสิทธิ์ทางอื่นที่ ไม่ใช่ทางมรดกจะต้องมีการทำเป็นหนังสือลง

ลายมือชื่อของทั้งฝ่ายผู้โอนลิขสิทธิ์ และผู้รับโอน ลิขสิทธิ์ หากไม่ทำเป็นหนังสือให้ถูกต้องครบ ถ้วนตามแบบแผนการทำนิติกรรมดังกล่าวก็ ให้การโอนสิทธิ์ที่เกิดขึ้นเป็นโมฆะตามประมวล ผลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 152

การโอนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ มาตรา 17 นี้ จะโอนโดยมีกำหนดระยะเวลา หรือ ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้ แต่หาก สัญญามีได้ระบุกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนให้ ถือว่าการโอนนั้นมีอายุ 10 ปี ในกรณีของการ โอนตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ถือได้ว่าเป็นการโอนแบบขาดลอยไม่สามารถตกทอด ทางมรดกได้

ส่วนใหญ่เจ้าของลิขสิทธิ์จะไม่ค่อยนิยม ใช้วิธีการโอนลิขสิทธิ์แก่กันจะเป็นการอนุญาต ให้ผู้อื่นใช้สิทธิมากกว่าตามกฎหมายลิขสิทธิ์ มาตรา 15 (1) (2) หรือ (3) โดยกำหนดเงื่อนไข อย่างไม่เป็นธรรมไม่ได้ การอนุญาตใช้สิทธิตาม กฎหมายลิขสิทธิ์มาตรา 15 ไม่จำเป็นต้องทำ เป็นหนังสือแต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นการ สมควรอย่างยิ่งที่จะมีการทำหนังสืออย่างชัดเจน และลงลายมือชื่อทั้ง 2 ฝ่าย และยึดถือไว้คนละ ฉบับ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาโต้แย้งภายหลัง เพราะหากไม่มีการทำหนังสือสัญญาอนุญาตให้ ใช้สิทธิโดยชัดเจนแล้ว บางกรณีอาจเกิดความ เสียหายได้

กรณีของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ใน งานภาพยนตร์ ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็น ว่าสมควรมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงระยะเวลา ของการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ เพื่อให้ เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์ หรือเจ้าของ ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ เนื่องจากการประกอบ ธุรกิจสร้างภาพยนตร์เป็นที่ยอมรับกันในวงการผู้ สร้างภาพยนตร์ว่า ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ที่สร้าง ในปัจจุบันผู้สร้างต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนไม่ น้อยเริ่มตั้งแต่ค่าขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในบท

ประพันธ์จากผู้เขียนบทประพันธ์ ค่าตัวนักแสดง ค่าฟิล์ม ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และที่พักของ คณะผู้สร้าง และนักแสดง ค่าเครื่องแต่งตัวนักแสดง ค่าบันทึกเสียงตลอดจนค่าภาษีด้วย

ข้อเสนอแนะ

ลิขสิทธิ์ถือเป็นทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปควรจะรับรู้ โดยไม่สามารถอ้างว่าไม่รู้ถึงสิทธิ นั้นได้ หรือแม้แต่เกิดเข้าใจผิดว่าได้รับอนุญาต ในการใช้สิทธินั้นแล้วก็ตาม เหล่านี้ไม่สามารถ เป็นข้ออ้างเพื่อให้พ้นข้อกล่าวหากระทำละเมิด ลิขสิทธิ์ได้ ลักษณะของคดีละเมิดลิขสิทธิ์นั้น แตกต่างจากคดีละเมิดทั่วๆ ไปคือเป็นคดีที่ไม่ ต้องพิสูจน์ว่าได้รับความเสียหายจากการละเมิด นั้นหรือไม่ เพราะสิทธิในลิขสิทธิ์ถือเป็นสิทธิที่ ต้องการการคุ้มครองโดยไม่อาจตีราคาเป็น มูลค่าของเงินได้ ดังนั้นเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ถูก กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์อาจฟ้องร้องได้แม้จะ ไม่ได้ได้รับความเสียหาย หรือมีอาจประเมินค่า ความเสียหายได้ก็ตาม

1. ในส่วนของนิยามคำศัพท์ซึ่งควรให้ นิยามคำศัพท์ที่ครอบคลุมเกินความมากกว่าเดิม ดังเช่น นิยามคำศัพท์ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้บัญญัติให้รวมทั้ง เสียงที่ประกอบอยู่ด้วยในงานภาพยนตร์ไม่ว่าจะ เป็นเพลงหรือไม่ก็ตาม

ดังนั้นจึงควรบัญญัติระบุให้ครอบคลุมว่า เสียงประกอบภาพยนตร์นั้นหมายถึงเพลงที่ได้ แต่งขึ้นเพื่อใช้ในภาพยนตร์นั้นๆ เท่านั้นไม่รวม ถึงกรณีการนำเพลงประกอบภาพยนตร์ไปจัดทำ ในรูปแบบอื่น เช่น ซีดี หรือเทป เป็นต้น เนื่องมา จากการตีความให้งานเพลงแยกออกจากงาน ภาพยนตร์ทำให้เจ้าของงานลิขสิทธิ์ในงานเพลง (วรรณกรรม งานสิ่งบันทึกเสียง และสิทธิของนักแสดง) มีสิทธิจัดเก็บค่าเผยแพร่งานดังกล่าวจาก โรงภาพยนตร์ทุกๆ ครั้งที่มีการฉายภาพยนตร์ได้

ดังนั้นเพลงที่ใช้ประกอบภาพยนตร์จึงควรจะ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานภาพยนตร์ทำให้ เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตรดังกล่าวจึงเป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเพลงประกอบภาพยนตร์ นั้นด้วย

2. ในขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์นับเป็น กระบวนการที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน และต้อง มีการประสานงานกับหลายๆ ฝ่ายความเข้าใจผิด หรือไม่มีความรู้ในกระบวนการทางกฎหมาย เกี่ยวกับงานภาพยนตร์ อาจทำให้เจ้าของ ลิขสิทธิ์ต้องสูญเสียผลประโยชน์มหาศาลจน กระทั่งอาจถึงขั้นสูญเสียชื่อเสียงซึ่งมีอาจ ประเมินเป็นมูลค่าได้ ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการ วางแนวทาง หรือบัญญัติระบุให้ชัดเจนไปว่า บุคคลใดจะถือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงาน ภาพยนตร์

3. เมื่อหลังจากขั้นตอนการสร้างภาพยนตร์ สิ้นสุดลง ผู้สร้างภาพยนตร์ซึ่งเป็นเจ้าของ ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์จำเป็นต้องจัดการสิทธิ ในงานภาพยนตร์ของตนเกี่ยวกับการจัดจำหน่าย และการจัดฉายภาพยนตร์ การจัดเก็บเอกสาร เช่น บทภาพยนตร์ในรูปของสัญญาที่มีผลทาง กฎหมาย และต้องเก็บรักษาม้วนฟิล์ม และ สำเนาภาพยนตร์ไว้เป็นอย่างดี และควรมีการขอ อนุญาตให้ใช้สิทธิต่องานอันมีลิขสิทธิ์ก่อนนำมาใช้ เพื่อจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และส่วน ในการที่มีผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในงาน ภาพยนตร์นั้นผู้เสียหายโดยตรงของงานดังกล่าว ควรจะมีแต่เจ้าของงานภาพยนตร์ซึ่งในเรื่องนี้ ควรมีการวางแนวทางไว้ เพื่อเป็นการตีความให้ สิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์แต่เพียง ผู้เดียวที่มีสิทธิเรียกร้องได้อย่างเต็มที่ โดย พิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ว่า เจตนากระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในส่วนใด หรือใน งานใดนั่นเองเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์อื่นไม่ควร มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิด

ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์

4. โดยที่สิทธิในการโอนลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์บัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือแต่สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการทำหนังสืออย่างชัดเจน และลงลายมือชื่อทั้ง 2 ฝ่าย และปิดถือไว้คนละฉบับ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาได้แก่ภายหลัง เพราะหากไม่มีการทำหนังสือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยชัดเจนแล้ว บางกรณีอาจเกิดความเสียหายได้

ดังนั้นในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นควรว่า ในกรณีที่มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิในลิขสิทธิ์ ควรต้องมีการบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของทั้งฝ่ายผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิและผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิให้ชัดเจนเช่นเดียวกับในกรณีการโอนลิขสิทธิ์

5. ส่วนในเรื่องของการกำหนดจำนวนปี แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้น ในปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติอายุ

แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์เป็นระยะเวลาถึง 70 ปีแล้ว ถึงแม้ว่าในอนุสัญญากรุงเบอร์นกับสัญญาข้อตกลงทริปส์ได้กำหนดไว้เพียง 50 ปีก็ตาม ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในระยะเวลาที่ยาวขึ้น เนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นกว่าจะสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ก็ต้องใช้ระยะเวลา และความพยายามอดสาหะของผู้สร้างสรรค์หลากหลายฝ่ายด้วยกัน จึงเห็นควรให้มีการขยายระยะเวลาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้นออกไปเป็น 70 ปี หรือมากกว่า 70 ปี เพื่อให้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ประโยชน์ของงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับความพากเพียรพยายามที่สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นขึ้นมา

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า สมควรมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงระยะเวลาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์ หรือเจ้าของลิขสิทธิ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

จักรกฤษณ์ ควรพจน์. (2541). *กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร*

และเครื่องหมายการค้า. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

ชวลิต หงสกุล. (2519). ภาพยนตร์ และการเสียอากรมหรสพ. *สรรพากรสาส์น*, 23(2), หน้า 38.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2539). *ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

สมพร พรหมนิตาธร. (2538). *กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Cornish, W.R. (1996). *Intellectual property: Patents, copyright, trade marks and allied right*. London: Sweet & Maxwell.

Joyee, C, et al. (1991). *Copyright law*. New York: Matthew Bender.

Stewart, Stephen M. (1989). *International copyright and neighboring rights*. London: Butterworths.